Recenzja rozprawy doktorskiej autorstwa magistra Kamila Olczaka pt. „Problematyka prawna instrumentów finansowych na rynku odnawialnych źródeł energii" (ss. 239) napisanej pod kierunkiem naukowym dr hab. Marioli Lemonnier, prof. UŁ

1. Wprowadzenie

Przedłożona do recenzji rozprawa doktorska dotyczy prawnej problematyki instrumentów finansowych na rynku odnawialnych źródeł energii.

Rozprawa niewątpliwie ma charakter monograficzny.

2. Wybór problematyki rozprawy

Wybór problematyki rozprawy należy ocenić wysoko.

Tytułowa problematyka nie była jak dotychczas – według wiedzy recenzenta – przedmiotem monograficznych opracowań naukowych, a jest to problematyka bardzo istotna. Zwiększanie udziału energii z odnawialnych źródeł energii jest uzasadnione potrzebami ochrony środowiska naturalnego. Poza tym, prawnomiędzynarodowe zobowiązania państw, a zobowiązania państw członkowskich Unii Europejskiej w szczególności, pośrednio wpływają na konieczność ograniczenia wykorzystania kopanych źródeł energii. Koszty stworzenia nowej infrastruktury służącej wytwarzaniu energii elektrycznej i nowej (dostosowania starej) infrastruktury przesyłowej są znaczące. Stąd też pojawia się problem instrumentów finansowych, które mogą służyć rozwojowi sektora energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych.

Wybór problematyki rozprawy należy ocenić wysoko.

3. Struktura pracy

Recenzowana rozprawa składa się z pięciu rozdziałów. Rozdział I dotyczy rysu historycznego, pojęcia i rodzajów odnawialnych źródeł energii. Tytuł rozdziału II to „Czynniki wpływające na rozwój rynku energii ze źródeł odnawialnych". W rozdziale III scharakteryzowane zostały rozwiązania prawne w zakresie odnawialnych źródeł energii. Rozdział IV został zatytułowany „Rodzaje instrumentów finansowych na rynku odnawialnych źródeł energii".

Pomocą publiczną jako instrumentem wsparcia na rynku odnawialnych źródeł energii Autor zajął się w rozdziale V.

Kolejność rozdziałów jest logiczna, pozwala na przeprowadzenie poprawnie skonstruowanego wywodu.

Przed pierwszym rozdziałem Autor zamieścił wstęp.

We wstępie Kandydat zakreślił cztery zagadnienia składające się na problem badawczy (s. 9 recenzowanej rozprawy). W tym samym fragmencie Autor sformułował hipotezę rozprawy (s. 10 recenzowanej rozprawy).

Pracę merytorycznie zamyka fragment zatytułowany „Zakończenie". Po nim w pracy umiejscowiono bibliografię, wykaz orzeczeń, wykaz stron internetowych, oraz streszczenia w języku polskim i angielskim.

Struktury poszczególnych rozdziałów są zbliżone. Podział rozdziałów na podrozdziały odpowiada potrzebom merytorycznym. Każdy rozdział kończy się wnioskami.

Jako mankament struktury rozprawy jawi się tytuł (i zawartość) rozdziału IV tj. „Rodzaje instrumentów finansowych na rynku odnawialnych źródeł energii". Pozornie nie ma tu zbieżności z tytułem pracy jako całości. W istocie jest to jednak jedyny rozdział skoncentrowany na problematyce instrumentów finansowych (których dotyczyć ma przecież cała rozprawa).

Zastrzeżenia może wzbudzać tytuł rozdziału II „Czynniki wpływające na rozwój rynku energii ze źródeł odnawialnych" (s. 41). Można by się zastanawiać czy rozdział ma dotyczyć czynników prawnych, finansowych czy może rzeczywiście wszystkich czynników. Lektura rozdziału ujawnia jednak, że nie dotyczy on jednak wszystkich czynników mogących wpływać na rozwój rynku energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych.

Problematyczne bywa sformułowanie niektórych tytułów podrozdziałów, gdyż oparte są one na skrótach myślowych. Przykładowo w rozdziale I podrozdział 1 zatytułowany został „Kontekst historyczny rozwoju odnawialnych źródeł energii" (s. 13). W rozdziale Autor pisał jednak raczej o rozwoju prawnych regulacji dotyczących odnawialnych źródeł energii.

Struktura pracy jest adekwatna do problematyki recenzowanej rozprawy. Zastrzeżenia wzbudza przede wszystkim treść i tytuł rozdziału IV w zestawieniu z problematyką rozprawy jako całości.

4. Uwagi merytoryczne

4.1.

Autor nie wykorzystał w rozprawie doktoratu autorstwa Mateusza Lewandowskiego pt. Prawne aspekty opodatkowania sektora energetycznego w świetle bezpieczeństwa energetycznego, ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju (Toruń 2020). Przywołana rozprawa świetnie wpisuje się w problematykę recenzowanej rozprawy.

Należy jednak wskazać okoliczność łagodzącą, a mianowicie rozprawa doktorska autorstwa Mateusza Lewandowskiego jak dotychczas nie została opublikowana w formie książkowej.

4.2.

Trudno ustalić, dlaczego Autor pisał, w pracy złożonej w 2022 r., o prognozach na rok 2020 (s. 6 recenzowanej rozprawy).

4.3.

Nie w pełni zrozumiałe jest użycie przez Doktoranta słowa „aksjologiczny" (s. 14 recenzowanej rozprawy). Autor napisał, że strategia zrównoważonego rozwoju uzasadnia na poziomie aksjologicznym sens istnienia, wykorzystania i rozwoju odnawialnych źródeł energii. Zasada zrównoważonego rozwoju została wprowadzona do porządku prawnego, a zatem stworzyła ogólne ramy prawne pewnych działań (głównie zresztą regulacyjnych). Pozanormatywne uzasadnienie istnienia, wykorzystania i rozwoju odnawialnych źródeł odnawialnych źródeł energii jawi się z kolei jako niezależne od zasady zrównoważonego rozwoju.

4.4.

Wywód nie w każdym wypadku jest konsekwentny. Przykładowo, na stronie 27 Autor napisał najpierw „W Polsce w niewielu miejscach sezonowo prędkość wiatru przekracza 4 m/sek. Wartość ta uznawana jest za minimum, aby mogły pracować urządzenia prądotwórcze". Kilka wersów dalej na tej samej stronie Doktorant wywodził: „Ze względu na możliwości wykorzystania energii wiatru (prędkość powyżej 4 m/s) korzystne warunki ma 2/3 terytorium Polski".

4.5.

Autor napisał, że popiera pogląd, iż w żadnym systemie ekonomicznym nie może występować pełna liberalizacja sektora energetycznego (s 41 recenzowanej rozprawy). Jest to niewątpliwie pogląd godny bliższej analizy. Autor nie wskazał jednak na czym pogląd ten jest oparty (poza wskazaniem państwa jako jednego z podmiotów bezpieczeństwa energetycznego). Umiejscowienie przypisu dolnego też nie daje pewności co do tego, kto jest autorem przywołanego poglądu. Wiadomo natomiast, że nie jest nim sam Doktorant.

4.6.

Słusznie Autor wskazał, że kryterium korzyści netto jest nie w pełni niewystarczające do prawidłowej oceny ekonomicznej efektywności w przypadku inwestycji w odnawialne źródła energii (s. 64 recenzowanej rozprawy). Nie oznacza to jednak przecież, że nie można oszacować owej efektywności.

4.7.

Nie w każdym wypadku Autorowi udawało się sformułować kompletną myśl. Doktorant napisał o podwojeniu koncentracji dwutlenku węgla przed 2050 rokiem (s. 82). Nie wskazał przy tym okresu początkowego, który ma służyć jako punkt odniesienia.

5. Formalne aspekty pracy

Praca nie jest wolna od uchybień językowych i formalnych.

Autor stosunkowo często posługuje się skrótami myślowymi, które są powszechnie stosowane w mowie potocznej, ale których należałoby raczej unikać w rozprawach naukowych. Za przykład mogą posłużyć już sformułowania ze wstępu. Autor napisał: „Odnawialne źródła energii przyczyniają się do ograniczenia emisji gazów cieplarnianych (...)" (s. 6 recenzowanej rozprawy). W istocie to wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, czy wręcz zastąpienie wykorzystania źródeł konwencjonalnych (kopalnych) wykorzystaniem źródeł odnawialnych prowadzi do ograniczenia emisji gazów cieplarnianych. Na tej samej stronie Kandydat wspomniał o produktach odpadowych energetyki konwencjonalnej i wymienił wśród nich: „tlenki żelaza, azotu, węgla, pyły, kwaśne deszcze, smogi, efekt cieplarniany". Trudno chyba jednak w jednej

kategorii ujmować odpady produkcyjne emitowane do atmosfery i ich następstwa w postaci kwaśnego deszczu, smogu czy efektu cieplarnianego.

Skrótowy zapis jednostki „pg" nie jest konsekwentny. Autor pisał zarówno „Pg", jak i „PG" (s. 6 recenzowanej rozprawy).

Za niezbyt fortunne należy uznać sformułowanie, że „praca zawiera stan prawny" (s. 12 recenzowanej rozprawy).

W pracy występują błędy językowe (przykładowo: powtórzenie słowa - s. 41 recenzowanej rozprawy, nieprawidłowe otwarcie cudzysłowu - s. 49 recenzowanej rozprawy, błąd ortograficzny - s. 88 recenzowanej rozprawy).

Uchybienia formalne występują, ale nie wykluczają pozytywnej oceny recenzowanej rozprawy.

6. Podsumowanie

Opracowanie ma w przeważającym stopniu charakter opisowy. Dominuje w nim uporządkowanie wiedzy z różnych dziedzin relewantnych dla tematyki rozprawy. Jest ono cenne, z uwagi na doniosłość problematyki, której rozprawa dotyczy. Szkoda jednak, że nie ma w niej więcej pogłębionych analiz autorskich.

7. Wnioski

Przedłożona do recenzji rozprawa doktorska stanowi oryginalne rozwiązanie problemu naukowego, w którym Kandydat wykazał ogólną wiedzę teoretyczną z zakresu prawa i umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej lub artystycznej. Wobec powyższego rozprawa doktorska spełnia wymogi wynikające z art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. z 2017 r., poz. 1789 ze zm.).

Toruń, dnia 9 września 2022 r.

Dr hab. Krzysztof Lasiński-Sulecki, prof. UMK
Uniwersytet Mikołaja Kopernika